

POSTANOWIENIE

Dnia 1 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **D. W. i Z. S.**

skazanego z art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 1 października 2020 r.

kasacji obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt V K (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację obrońcy skazanego D. W. jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. pozostawić bez rozpoznania kasacje wniesione przez obrońców skazanego Z. S. jako niedopuszczalne z mocy ustawy;**
- 3. obciążyć skazanych D. W. i Z. S. kosztami postępowania kasacyjnego w częściach równych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt V K (...), oskarżony D. W. uznany został za winnego:

1. popełnienia jednego czynu w rozumieniu art. 8 § 1 k.k.s.:
1. określonego w art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k.; art. 273 k.k.; art. 271 § 1 i 3 k.k. i art. 273 k.k.; art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k., art. 271 § 1 i 3

- k.k., art. 286 § 1 k.k., art. 294 § 1 k.k.; art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i 3 k.k. i art. 273 k.k.; art. 271 § 1 i 2 k.k., art. 273 k.k., art. 286 § 1 k.k., art. 294 § 1 k.k.; art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 500 stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 400 zł;
2. określonego w art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s.; art. 62 § 2 k.k.s., art. 56 § 1 k.k.s., art. 76 § 1 k.k.s.; art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. i art. 62 § 2 k.k.s., art. 56 § 1 k.k.s.; art. 18 § 3 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. i art. 62 § 2 k.k.s.; art. 62 § 2 k.k.s. i art. 56 § 1 k.k.s.; art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z art. 56 § 1 k.k.s., art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. i art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s. i za to skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności, z ustaleniem (art. 8 § 2 k.k.s.), że tylko kara orzeczona w pkt. 1a podlega wykonaniu;
 3. czynu określonego w art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności;
 4. czynu określonego w art. 258 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to skazany na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
 5. w miejsce orzeczonych kar jednostkowych pozbawienia wolności na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
 6. na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zobowiązano oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz Urzędu Skarbowego w O., [...] Urzędu Skarbowego w W. i Urzędu Skarbowego w B.;
 7. na mocy art. 41 § 1 i 2 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. orzeczono wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności

gospodarczej na własny rachunek oraz zakaz zasiadania we wszelkich organach spółek prawa handlowego na okres 8 lat.

Nadto, na mocy art. 63 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zaliczono D. W. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania (pkt 24 wyroku).

Po rozpoznaniu wniesionych w tej sprawie apelacji m.in. prokuratora na niekorzyść oskarżonego D. W. oraz obrońców oskarżonych w tym również D. W. , Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok:

1. w odniesieniu do oskarżonego D. W. w ten sposób, że:
1. w pkt. 1a przypisane oskarżonemu przestępstwo zakwalifikował z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym sprzed dnia 8 czerwca 2010 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., a uzupełniając podstawę prawną wymiaru kary o słowa „w brzmieniu obowiązującym sprzed 8 czerwca 2010 r.” orzeczoną karę grzywny podwyższył do 360 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 800 zł;
2. w pkt. 1 b przypisane oskarżonemu przestępstwo skarbowe zakwalifikował z art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 76 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s. w brzmieniu obowiązującym sprzed dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s.;
3. w pkt. 2 uzupełnił kwalifikację prawną przestępstwa o przepis art. 18 § 1 k.k.;
4. w pkt. 1a, 1b i 2 sumę należności publicznoprawnej obejmującej nienależny zwrot podatku od towarów i usług VAT ustalił na kwotę 10.886.907,01 zł;
5. uchylił orzeczenie o obowiązku naprawienia szkody zawarte w pkt. 5;
6. w pkt 4, 6 i 24 podaną w podstawach prawnych rozstrzygnięć datę 1 lipca 2015 r. zastąpił datą 8 czerwca 2010 r.;
7. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok, wobec tego oskarżonego, utrzymując w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego. Zarzucił w niej:

1. „rażącą obrazę prawa procesowego mogącą mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:
 1. obrazę przepisów postępowania a to:
 1. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez:
 1. wadliwe przeprowadzenie kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia w postaci braku wszechstronnego rozważenia stawianych przez obrońcę oskarżonego zarzutów w przedmiocie błędnych ustaleń faktycznych stanowiących podstawę wyroku, a mających istotny wpływ na jego treść, będących konsekwencją nieprawidłowej oceny przeprowadzonych dowodów;
 2. nieuwzględnienie przez Sąd odwoławczy rozbieżności w zgromadzonym materiale dowodowym, na którym Sąd pierwszej instancji oparł rozstrzygnięcie, dotyczących zasadniczych i istotnych okoliczności mających uzasadnić argumenty podniesione w akcie oskarżenia i przemawiające za nimi fakty;
 3. art. 4 oraz art. 5 k.p.k. w zw. z art. 410 w zw. z art. 424 §1 pkt. 1 *in fine* k.p.k. w zb. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez zaakceptowanie przez Sąd Apelacyjny uchybienia sądu I instancji polegającego na pominięciu w rozprawie oraz uzasadnieniu okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, braku merytorycznego rozważenia ich zasadności na rzecz domniemań obciążających, a także poprzez uznanie oskarżonego za winnego mimo braku bezpośrednich dowodów ukazujących jego winę, a nadto poprzez przyjmowanie obecnych w postępowaniu poszlak i domniemań jako rozstrzygających za winą oskarżonego, w rezultacie prowadzące do uznania jego winy w świetle obiektywnie niejednoznacznych dowodów, skutkujące nierozważeniem wszystkich faktów we wzajemnym związku do którego to wniosku prowadzi lektura uzasadnienia kontestowanego orzeczenia - prowadzące w konsekwencji do naruszenia zasady

sformułowanej w art. 2 § 1 pkt 2 oraz wskazanym wyżej art. 5 § 1 i 2, to jest zasady prawdy materialnej,

4. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. przez brak merytorycznego ustosunkowania się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do sformułowanego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych tj. art. 438 pkt 3 k.p.k.;

5. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na jej rażącym przekroczeniu i dowolnej lub arbitralnej interpretacji okoliczności sprawy, a wręcz przyjmowaniu założeń nie mających żadnego oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym, które to uchybienia miały oczywisty wpływ na treść wydanego wyroku”.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o „zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów” ewentualnie o „uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

W pisemnej odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W całej rozciągłości zgodzić należy się ze stanowiskiem zawartym w odpowiedzi na kasację oskarżyciela publicznego co do jej oczywistej bezzasadności. Stwierdzenie powyższego umożliwiło rozpoznanie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia na posiedzeniu, bez udziału stron, w oparciu o przepis art. 535 § 3 k.p.k.

Trafna jest argumentacja prokuratora zaprezentowana w powołanym wyżej piśmie procesowym, którą Sąd Najwyższy podziela i uznaje za swoją, a ponieważ odpowiedź na kasację została doręczona zarówno skazanemu, jak i jego obrońcy, za zbędne uznać należy w tym miejscu jej powtarzanie.

Poniższe rozważania stanowią więc wyłącznie jej podsumowanie.

Zasadnie wywodzi prokurator, że wniesiona na korzyść skazanego D. W. kasacja jest w rzeczywistości powieleniem wcześniejszej apelacji jego obrońcy, w której poprzez podniesienie zarzutów mających charakter względnych powodów odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k., a zwłaszcza kwestionowanie oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym w szczególności zeznań J. L. i D. M., podjęto próbę podważenia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Obecnie, skarżący ponawia tę linię obrony prezentowaną w toku całego postępowania formułując zarzuty naruszenia szeregu przepisów prawa procesowego, które w rzeczywistości stanowią próbę przeniesienia na etap postępowania kasacyjnego niedopuszczalnego w tej fazie procesu zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych (art. 523 § 1 k.p.k.).

Taki zabieg nie mógł być skutecznym. Sąd Najwyższy nie jest sądem trzeciej instancji, a postępowanie kasacyjne nie może dublować odmiennej pod względem merytorycznym wcześniejszej kontroli instancyjnej. Nie jest to również miejsce na dokonywanie ponownej oceny dowodów, które stały się podstawą rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej skazanego D. W..

Słusznie Sąd Apelacyjny w (...) uznał niespójność zarzutów sformułowanych przez obronę w zwykłym środku odwoławczym – opartych o podstawy wskazane w art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. – stwierdzając, że *de facto* wszystkie one sprowadzają się do kwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów. Tym samym trafnie oceniono jako bezzasadne apelacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego postawienie których jest wszakże możliwe wyłącznie w wypadku, gdy nie są kwestionowane ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę zaskarżonego wyroku sądu *meriti*. Nie był też błędem brak bezpośredniego ustosunkowania się do zarzutów opartych o względną przyczynę odwoławczą z art. 438 pkt 3 k.p.k. (pkt II kasacji). Oczywiste jest przecież, że nieuwzględnienie tych podnoszonych w apelacji obrońcy zarzutów podważających wiarygodność zeznań świadków J. L. i D. M., których depozycje stały się główną podstawą uznania sprawstwa D. W.,

czyniło zbędnym konieczność „merytorycznego ustosunkowania się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do sformułowanego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych”, jak to obecnie wywodzi skarżący. Skoro bowiem ustalenia te, o czym wyżej wspomniano, wynikały w sposób jednoznaczny z dowodów uznanych za wiarygodne nie można było poczynić ustaleń innych, które w kontrze do tych dowodów by pozostawały.

Za pozbawione podstaw uznać należy twierdzenia autora kasacji, jakoby Sąd odwoławczy dokonał nierzetelnej kontroli podnoszonych w apelacji zarzutów naruszenia prawa procesowego (art. 433 § 2 k.p.k.), o czym ma przekonywać treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku (art. 457 § 3 k.p.k.). Sposób odniesienia się przez sąd *ad quem* do zarzutów apelacyjnych jest uwarunkowany ich merytoryczną zawartością, przy tym uwzględniać musi sposób rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji oraz argumentację tego Sądu uzasadniającą wydane rozstrzygnięcie. Jeżeli pisemne motywy orzeczenia sądu *a quo*, w tym w zakresie oceny dowodów, są nie tylko wyczerpujące, lecz również trafne merytorycznie, a apelujący nie wykazał w tym przedmiocie błędów, w szczególności co do sposobu oceny materiału dowodowego, Sąd odwoławczy jest uprawniony do akceptacji tej oceny z odwołaniem się do argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniu poddanego kontroli apelacyjnej wyroku sądu *meriti*.

Tak właśnie jest w niniejszej sprawie, w której apelacja zawierała jedynie subiektywny i polemiczny opis zdarzeń i taką też ocenę zeznań wymienionych wyżej świadków, opierając się przy tym na wyselekcjonowanych dowodach, a zasadniczo ich wyizolowanych fragmentach, w przeciwieństwie do kompleksowej oceny tych dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy w K., zweryfikowanych całościowo i we wzajemnym zestawieniu. Wyrazić można w tym miejscu wyłącznie zdziwienie, że skarżący nie dostrzega merytorycznej zawartości uzasadnienia tego Sądu, do której trafnie odsyła w motywach swojego orzeczenia Sąd drugiej instancji (s.5-6 uzasadnienie Sądu Apelacyjnego), o czym przekonuje zestawienie wcześniejszych wywodów zawartych w apelacji obrońcy D. W. z odpowiednimi

fragmentami uzasadnienia Sądu pierwszej instancji związanymi z oceną zeznań nie tylko świadków J. L. i D. M. , ale także pośrednio S. T. , A. K. i R. G. oraz wyjaśnień samego skazanego, która to ocena – jako spełniająca standard swobodnej oceny określonej w art. 7 k.p.k. – słusznie została zaakceptowana w instancji *ad quem*.

Całkowicie nieuprawnione są również te wywody obrońcy, w których po raz kolejny próbuje podważyć stanowisko sądu *meriti* co do udziału D. W. w zorganizowanej grupie przestępczej i jego kierowniczej roli w tej strukturze. Twierdzenie, że Sąd drugiej instancji nie przeprowadził właściwej kontroli instancyjnej i niezasadnie zaakceptował rozstrzygnięcie sądu *a quo*, który zdaniem skarżącego nie poczynił w tym przedmiocie właściwych ustaleń, pozostaje w oczywistej sprzeczności z szeroką argumentacją Sądu Okręgowego w K. w tych fragmentach uzasadnienia wyroku tego Sądu, w których wykazano nie tylko przynależność skazanego do zorganizowanej grupy przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw oraz przestępstw skarbowych, lecz również jego kierowniczą rolę w przestępczym procederze.

Sąd Najwyższy akceptuje także w pełnym zakresie tę argumentację Sądu odwoławczego, w której wykazano oczywistą bezzasadność zarzutów zawartych a zwykłym środkiem odwoławczym dotyczących obrazy przepisów art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k. (w apelacji zarzucono wyłącznie naruszenie § 1 tego przepisu), art. 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i do tej części uzasadnienie tego Sądu w tym miejscu się odwołuje.

Nieporozumieniem jest stawianie pod adresem orzeczenia Sądu drugiej instancji zarzutu naruszenia art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. (pkt III kasacji) w sytuacji, gdy sąd *ad quem* nie czynił własnych ustaleń faktycznych nie orzekając w tym przedmiocie reformatoryjnie ponieważ dokonana w instancji odwoławczej korekta wyroku Sądu Okręgowego dotyczyła wyłącznie kwestii prawnych. W układzie procesowym niniejszej sprawy obrazy tych przepisów mógł dopuścić się wyłącznie sąd *meriti*, a nie sąd odwoławczy, tym samym kasacja w powyższym

zakresie pozostaje w sprzeczności z art. 519 k.p.k. Już tylko na marginesie przypomnieć należy skarżącemu, co również zasadnie wytknął mu Sąd Apelacyjny w (...), że nie może być mowy o obrazie art. 410 k.p.k. w przypadku uznania określonych dowodów za wiarygodne, a odmówienie tego waloru innym i w konsekwencji nie przyjęcie tych ostatnich jako podstawy ustalania faktów. Nie może dojść także do naruszenia tej regulacji przez sąd drugiej instancji, jeżeli nie przeprowadza on postępowania dowodowego, a także nie dokonuje własnej – odmiennej od pierwszoinstancyjnej – oceny dowodów, akceptując tę jaka została przeprowadzona w toku postępowania rozpoznawczego.

Uwzględniając całokształt poczynionych wyżej rozważań oraz nie znajdując podstaw do orzekania w zakresie szerszym z urzędu (art. 536 k.p.k.) postanowiono jak w części dyspozytywnej, obciążając skazanego D. W. – art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego w części na niego przypadającej.